

Iskaj vsek
da razen
medeli in
prijateljev.

Issued daily
except
Sundays and
Holidays.

Lezgoda na nedeljni železnici v Chicagu.

Desetletna deklica je streljala na svojega očeta.

AMERIŠKA TRGOVSKA ZBORNIKA V KITAJU PROTESTIRA PROTI ANGLIJI. — VULKAN LASSEN JE ZOPET OŽIVEL. PROHIBITIONISTIČNO DEJE V CHICAGU JE UMIRLO. NAGLE SMRTI. — FREDERICK TOLOVAJSKI NAPAD NA ČESTI. — REPUBLIKANSKA STRANKA RIBANI MED DELAVCI. ROJENIMI V INOZEMSTVU. — KRISTAR MEMPHIS OSTANE NAJBRŽ NA KIBORH. — ŽELEZNIŠKI MAGNAT JE ZAPUSTIL NA \$100,000,000.

Root, bivši državni tajnik, nastopa proti osemurnemu delavniku.

New York, 7. okt. — Dnevnik The New York Evening Post izdaja vest, da ima poročilo iz Washingtona, da prinaša ameriški poslanik Gerard, ki je sedaj v potu v Ameriko, mirovne pogoje Nemčije in da predsednik Wilson posreduje za mir.

Chicago, Ill., 6. okt. — Na nedeljni železnici sta danes ob 11:30 goldne treščila skupaj dva vlakna na Chase in Sherman ave. Mnogo potnikov je bilo ranjenih, tri sta ranjena so prepeljali v bolnico.

St. Louis, Mo., 6. oktobra. — Desetletna Ursula Broderick je poginila očetu samokres iz čepa in jo obvelila, ko je grozil svoji mami s kladivom, da jo ubije. Oče je teko ranjen.

New York, 6. oktobra. — Včeraj je govoril v Carnegievi dvorani Elihu Root, bivši državni tajnik, republikanec od pete do devete, starina, ki misli, da je železniški napredek še vedno na leti kot pred sto leti, da nam vodo na mlin republikanskega predsedniškega kandidata. Osemurni delavnik za železničarje imenoval navadno nasilje (hold up). Nadaljeval je dobesedno: "Ako stališče naše vlade postane stališče ameriškega ljudstva, potem je naše življenje (kapitalizem) izročeno milosti javnih očer."

Mr. Rootu ni nič ne škodilo, da bi dve leti delal v jami ali pa bi kurjal na železnici. Dobil bi druge pojme o osemurnem delavniku.

Delavstvo se pa lahko zahvali temu, da je odkritostno povedal, kako republikanska stranka od osemurnega delavniku in delavskih zahtevah. Njegova odločnostnost ne odprla oči tudi tistim delavcem, ki se niso dosti zanimali za politiko, da mora delavstvo v politiki nastopiti kot razločno, če ne bo biti kapitalizem za delavce.

Washington, D. C., 6. oktobra. — Ameriška trgovska zbornica na Kitajskem je poslala državnemu departmentu v Washingtonu petičijo, v kateri protestira, da ameriške oblasti vtikajo svoj nos v ameriško pošto.

V petičiji navaja, da so angleške oblasti do koncem avgusta odločno in cenzurirale 144 poštnih listov, v katerih je bila očitljiva, razstirana, trgovska in privatna pošta.

Omaha, Neb., 6. oktobra. — Tu so dobili formalno naznanilo, da je predsednik Wilson izbral za novega osemurnega delavnika za železničarje, Goethals, generalnega majorja, Clarka, člana meddelavne trgovske komisije, in George Rubleeja, člana obrtne komisije.

Redding, Cal., 6. oktobra. — Vulkan Lassen je včeraj bruhal v tako paro in dim. Vulkan se je dvakrat oživel 31. maja 1914, ko so naravne sile mnogo let mirale v njem.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

Važna sodnijska odločba za delavce.

Rudarji v Colorado se gibljejo.

Billings je vložil priziv za novo obravnavo.

Prohibitionisti so dobili svoje.

Važna sodnijska odločba za delavce.

New York, 6. oktobra. — Dva krojaški tverdi sta prošili za sodnijsko prepoved, ki naj prepove strokovni organizaciji krojaških delavcev izključiti ali kaznovati člana, ki so proti zaključka organizacije hoteli zopet delati pri omenjenih tverkah. Najvišje sodišče države New York je zdaj odločilo, da se delavskim organizacijam ne sme preprečiti s sodnijskimi prepovedmi izključanja članov, ki se niso podvržli sklepi, da je proglašena stavka.

Sodnik je dejal, da lahko uložbo za odškodnino radi preložitve pogodbe, a pri obravnavi bi se pokazalo, da je bila pogodba podpisana od delavcev iz stavke, da ne bodo odpušeni.

Sodnik je izjavil, da ni sodišča na svetu, ki bi lahko prisililo delavsko strokovno organizacijo, da naj obdrži člana, ki so vedoma krili svoje dolžnosti napram drugim članom.

Nasaj k ameriški delavski federaciji.

New York, 6. oktobra. — Organizacija članov, ki šteje kakšnih 90,000 članov in je torej precej močna, je vložila petičijo, da se ji zopet sprejme v Ameriško delavsko federacijo. Takoj so se pričele vrstiti konference, ki so imele dober uspeh.

Za stavbinske delavce je ta korak velikega pomena, ker bodo odpadle mnoge nepotrebne stavke na stavbiščih, ki so nastale iz sporov, kateri organizaciji pripada delo.

Stavka farmarjev, ki se počajo z mlekarstvom, se bliža koncu.

New York, 6. oktobra. — Mlekarstva družba Borden je izjavila, da je pri volji plačati en cent več za kvart mleka. Najmočnejša družba se je podala in sledile ji bodo druge družbe, kar pomeni konec stavke. Družba oskrbuje eno petino prebivalstva v New Yorku z mlekom.

Rudarji v Colorado se gibljejo.

Louisville, Colo., 6. oktobra. — Agitacija za strokovno organizacijo je zopet oživela. Obdržavajo se shodi, na katerih nastopajo dobri govorniki, ki razlagajo rudarjem pomen strokovne organizacije.

Gibanje, ki je pričelo med rudarji na južnem premogetnem polju, se razširja hitro in obeta, da bo v državi Colorado zopet ustanovljena v kratkem času krepla strokovna organizacija.

Delavci, bodite oprezn!

Denver, Colo., 6. oktobra. — Državni uradniki so napovedali vojno zemljiškim sleparjem, ki oglašajo sleparsko o domovinskih (homestead's) v Colorado in naseljujejo domovničarje na svetu, ki ni tak, kot so ga opisali v oglašju. Mnogo domovničarjev pride v Colorado z nado, da lahko žive na domovinskih, ne da bi prinesli denar s sabo.

Priziv za novo obravnavo.

San Francisco, Cal., 6. oktobra. — Odvetnik Warren K. Billingsa, ki je bil vsled bombnega napada pri demonstraciji za oboroževalno pripravljanje v San Francisco spoznan krivim, je vložil priziv za novo obravnavo. Advokat navaja v prizivu popolnoma nova dejstva ki dokazujejo, da je Billingsa nedolžen.

Kapitalistično časopisje škodo-

Rumunci imajo smolo na treh bojiščih.

Srditi boji na južni balkanski fronti.

MAJHNI VSEPHI KAVENIKOV NA JUŽNI BALKANSKI FRONTI. — RUSKI NAPADI SO SILNI, TODA BRESUSPARNI. — RIM PONAVALJA STARO LAJNO O BOJNH NA ITALJANSKI FRONTI. — PRINEKAVA GLEDJE AMERIŠKIH LETALOV NA FRANCOŠKEM. — NA GRŠKEM JE POSEB DROBIŽ IN PLAČALI NE BODO NIČ. — PRVI ŽIVČAR ŽRTEV VOJNE. — TRANSPORTNI PARNIK POTOPLJEN.

MAJHNI VSEPHI KAVENIKOV NA JUŽNI BALKANSKI FRONTI. — RUSKI NAPADI SO SILNI, TODA BRESUSPARNI. — RIM PONAVALJA STARO LAJNO O BOJNH NA ITALJANSKI FRONTI. — PRINEKAVA GLEDJE AMERIŠKIH LETALOV NA FRANCOŠKEM. — NA GRŠKEM JE POSEB DROBIŽ IN PLAČALI NE BODO NIČ. — PRVI ŽIVČAR ŽRTEV VOJNE. — TRANSPORTNI PARNIK POTOPLJEN.

Ob Somi ni sprememb.

KADNJE VESTI.

Paris, 7. oktobra. — Poveljniki francoske torpedovke poročajo, da je potopila pogrešila angleški parnik "Strathay", ki je bil na poti iz Newport Newsa v Glasgov. Na parniku so bili ameriški državljani.

Amsterdam, 7. oktobra. — Brzjavka iz Carigrada poroča, da je kongres odbora za svesno in napredno pod predsedništvom velikega vizirja sprejel resolucijo, da ostane Turčija s svojimi zavezniki do zmagovitega konca vojne.

Berlin, 7. oktobra. — General Falkenhayn poroča, da je napadil Rumunski preki reke Alt. Rumuni se umikajo skozi Sumoduheh na Sedmogratkem.

SPLOŠEN PREGLED.

MACEDONIJA: Bolgarska armada je pod neprestanimi napadi Srbov, Anlejev, Francozov, Italijanov in Rusov, ki so zavdali Bolgarom precej porazov zadnje dni. London poroča, da so Angliji vneli Nevoljen ob Strumici, devet milj zapadno od Seressa, in Paris javlja, da se Bolgari umikajo na vsi fronti v grški Macedoniji. Na zapadni strani fronte so zavezniki dosegli točke, ki so oddaljene osem do šest milj od Bitolja.

Sofija pa pravi, da je položaj neizpremenjen, dočim priznava Berlin nekaj zavezniških uspehov.

RUMUNJA: Položaj rumunske armade, ki je prekršila Donavo in vdrla na Bolgarsko, je nejasen. Sofija poroča, da je vaa armada — okrog 15.000 mož — popolnoma uničena in da ni več niti enega Rumunca na bolgarskih tleh; na drugi strani pa javlja Bukarešt, da je bil prehod čez Donavo le demonstracija in da se je armada vrnila nazaj, ko je bila "demonstracija" izvršena.

DOBRUDŽA: Rusi in Rumuni so se zmiraj v ofenzivi. Iz Sofije poročajo, da so bili napadi odbiti.

GALICIJA IN VOLINIJA: Glasovne vesti iz bojišča v Voliniji so Rusi prekosili v silovitosti in dolgotrajnosti napadov vse ofenzivne bitke na vseh frontah, kar jih beleži v sedanjih vojni. Vest se glasi, da so ruski polki napadali pri Koritnici 36 ur brez prestance. Petrograd trdi, da so imeli večerajšnji napadi nekaj uspehov.

BERLIN: Po vesteh iz Berlina imajo Avstro-Nemci povsod uspeh, razen pri Oršavi, kjer so se morali zopet umakniti. Bukarešt poroča, da so Rumuni vzeli utrdbe pri Predelu.

FRANCIJA: Položaj ob Somi je neizpremenjen. Povsod so večidel artilerijski dvoboji.

ITALJANSKA FRONTA: Rim javlja o odbitih avstrijskih napadih na Tirolskem in o kanonadi na Goriškem.

BOLGARI SE UMIKOJE IZ MACEDONIJE.

London, 6. okt. — Britiške čete, ki operirajo v Macedoniji, so okupirale Nevoljen ob Strumici.

Paris, 6. okt. — (Uradno). Bojevanje se nadaljuje v prid zaveznikov na vsi fronti. Bolgari se umikajo iz grške Macedonije. Prednje straže zaveznikov so prekosile Černo v okoliših Dobrovena in Broda in prodirajo kljub mrazu na slemena gorovja Baba. Dosegla so že mesteca Buf in Popel.

SILNI RUSKI NAPADI.

Berlin, 6. okt. — (Uradno). Na fronti ob Stohoda smo odbili ruske napade. Zapadno od Lutaka nadaljujejo Rusi s svojimi letalnimi napadi, ali do zdaj so se razbili vsi napadajoči valovi ob ognju naših topov in strojnih pušk. Edino sovorno od Zublina se je posrečila sovražniku, da je dosegel naše položaje.

(Nadaljevanje na 2. strani, 1. stopa.)

Evropska vojna in inozemne vesti.

(Nadaljevanje iz prve strani)

London, 6. okt. — Vest iz Constantinopla, ki je posneta iz poročila katerega je poslal v Berlin korespondent "Lokal Anzeigera", govori, da v svoji silovitosti obojestransko prekašajo vse dosežene ofenzivne boje v tej vojni. Nemški poročevalci piše, da je napad ruske infanterije pri Koritniku in Zuhlinu trajal 36 ur brez prestanka; ta napad se je vršil na 10 kilometrov široki fronti in vmes so grmeli topovi vso noč. Nemški vojniki, ki so bili na francoskem bojišču, so izjavili, da tako silnih napadov še niso videli. Rusi imajo okoli tisoč topov in Nemci so jim primorani izstreliti v defenzivni boju 60.000 granat v par urah na zelo ozkem prostoru.

VAJENIŠKA OFENZIVA ZO- PET POČIVA OB SOMI.

London, 6. okt. — (Uradno). Sedaj noč je bila večja artilerija, ki je bila južno od Anere. Severno od Boulogne L'Abbaye so raztegnili našo črto. Istočno od Loosa in Armentieres smo izstrelili plin. Tri uspešni upadi v ruske zakope so bili izvršeni v noči in dva južno od Arrasa.

Pariz, 6. okt. — (Uradno). Severno od Soma smo pridobili nekaj zemlja in pri Fregicourt smo odšli nemški protinapad. Južno od Soma je bila nemška artilerija, ki je bila aktivna v okoliščini Barleux-Belloy-Denicourt. V Woivre St. Benoita je naša artilerija bombardirala vojaško postajo, ki je bilo opaziti veliko gibanje sovražnih čet.

Berlin, 6. okt. — (Uradno). Severno od Soma je bila sovražna artilerija v boju precej časa, kar da pripravila tla infanteriji. Angliški napad na Mequetov kmetijo in v vaajo surelette je ponesrečil. Sovražnik, ki je pridiral blizu Esuporta, ki je imel toliko vseh, da je dosegel našo potlejo pri Lezaru in tam ga je vrgla nazaj na infanterijo. Vroč bitka je bila izjemno zjutraj s Francozi med Fregicourt in Rancourtom, kjer smo izgubili nekaj zakopov. Na obeh straneh Mase (Verdun) so se bili artilerijski dvojni.

ODBITI AVSTRIJSKI NAPADI.

Rim, 6. okt. — (Uradno). V dolini Travignola je sovražnik zopet uporabljal močne napade na goro Colanum od južne strani. Vsi napadi so bili odbiti. Edino ena prednja jedinica v dolini Piccolo je ostala nekaj Avstrijcev. V gornji eoroljski dolini so se zagnali Avstrijci na pobočje gore Sief in tu so bili pregnani. Sovražna artilerija je ponovno obstreljevala obljude kraje ob fronti in na baterije so uničile avstrijske baterije v Birnesumu, dolini Gail in nekaj zakopov na Kraenu.

AMERIŠKI AVIJATIKI OSTA- NEJO V FRANCIJI.

Washington, 6. okt. — V vladnih krogih izjavljajo, da bo vlada zedinjenih držav prezirala razne govorbe iz nemških virov glede ameriških avijatikov, ki služijo v francoski armadi. Nekateri vladni uradniki pravijo, da je natančna raziskava pritožb pokazala, da so ameriški letalci držijo mednarodnega zakona.

ITALSKA VLADA JE BREZ DE- NARJA.

London, 6. okt. — Glasom brezdenih brzojav iz Rima je grška vlada ustavila izplačila iz vladne zaklada, ker je zmanjkalo denarja.

PRVI ŠVICAR JE PADEL.

Bern, Švica, 6. okt. — Prvi švicarski vojak po imenu Georg C. ... kateri je stražil mejo na gori Dreispachen Spitze, je bil ubit od kroglice, ki je priletela iz italjske fronte, toda ne ve se, ali iz avstrijske ali italijanske strani. Omenjena gora je visoka 10.000 čevljev in se dviga v kotu med Italijo, Tirolsko in Švico.

BULIJA NE JE POGAJALA ZA MIR?

Haag, Nizozemska, 6. okt. — (Poročilo ameriškega korespondenta). Pred kratkim je pisal nizozemski list "Nieuwe Courant", ki je znan, da ima vselej dobre informacije, o mirovni konferenci med zastopniki Nemčije in Rusije, ki se je vršila tajno v Kovnu (Kurlandija) meseca avgusta. Nemčija sta baje zastopala sam kajzer in maršal Hindenburg, tedanji vojni poveljnik nemških armad v Rusiji. Zastopniki carja so bili prvi volji skleniti separaten mir, ako Avstrija odstopi večji kos Galicije in Bukovino; dalje je bil car zadovoljen, da se naredi iz Poljske neodvisna država, h kateri bi spadali ostali del Galicije. Nemčija se je zedinila glede neodvisne Poljske, toda Galicije in Bukovine ni hotela dati, pač pa je obljubila Rusiji, da bo posredovala v Carigradu, da dobi car Armenijo in gotove koncesije v Dardanelah. Tedaj so prišle vesti, da bo Rumunija napovedala vojno in car je pretrgal mirovno konferenco. Rusija je želela separaten mir zaradi tega, ker se ni obnesla ofenzivna generala Brusilova kakor so pričakovali. Ruski štab je namreč upal, da bosta padla Kovel in Lvov v enem mesecu. Razen tega se je ruska vlada zbalala agresivnega gibanja Japonske na Kitajskem.

Ta članek ni bil ponatisnjen v nobeni vojaški reviji in čim je izšel, je ruski poslanik na Nizozemskem takoj izjavil, da je vse skupaj izmišljeno. Kmalu nato je prišlo brzojavno znanje iz Berlina, da tam ne vedo nič o kakšni mirovni konferenci. Kljub temu je članek izzval veliko senzacijo v škandalskih državah in tam so mnogi vladni uradniki zanimali v Berlinu in Petrogradu, da mora biti nekaj resnice na tem.

GROZODEJSTVA KOZAKOV NA TURSKEM.

Berlin, 6. okt. — (Brezčleno v Sayville). Dunajski list "Fremdenblatt" je priobčil podrobno poročilo o grozodejstvih, ki so jih povzročili ruski kozaki na civilnem prebivalstvu v azijski Turčiji. Poročilo se glasi, da je bilo nebroj vasi požganih in vsi turški prebivalci od otrok do starev pomorjeni. V provinci Erzerum so Rusi masakrirali 2000 mohamedancev in razdejali vse mošee (turške cerkve). V okrožju Tavarke in Artvin je bilo pomorjenih 4000 oseb. V mestu Van so bile zenske z otroci vred mučene na nezasišani način, predno so bile usmrčene. V okrožju Marmudi je bilo 2000 žensk in otrok poklanih. V Hanisu so kozaki na živem sežgali 500 oseb. Število masakriranih Turkov med Vustanom in Asiklom znaša 12.000.

Poročilo navaja še mnogo drugih krajev, kjer so mohamedanci občutili trdo pest zmagovalnih Rusov. Cele vasi so zginile z vsem prebivalstvom in povrva zemlje.

TRANSPORTNI PARNIK JE SEL POD VODO.

London, 6. okt. — Veliki parnik "Francia" Cunardove linije, katerega je angleška vlada rabila za transportiranje vojaških čet v Makedonijo, je bil v sredo torpediran na Sredozemskem morju. Admiraliteta poroča, da ni bilo na parniku vojaštva, ko ga je potopila submarinka. Bilo je le moštvo in od tega so se rešili vsi razen 12 mož.

Ameriške vesti.

(Nadaljevanje iz prve strani)

Indianapolis, Ind., 6. oktobra. Adolph Turner, mestni pomočnik komisar za mero in tehtnice, je dal aretirati William S. Burrowsa. Obtožil ga je, da je dajal premajhno mero. Neki Adam May je naročil 500 funtov premoga "in pritožil se je pri Turnerju, da ga je premalo. Turner je premog z nova tehtal in pronal, da tehta le 333 funtov.

William Burrows tehta premog za neko tukajšno družbo, ki prodaja premog.

Turner priporoča konzumentom, da nemudoma pokličejo komisarja za mero in tehtnice, če se jim zdi, da je premalo premoga.

Washington, D. C., 6. oktobra. Vlada bo najbrž opustila namen, da spravi s kletki zveznega kridarja "Memphis" na katere je

nasedel v tropičnem viharju pred San Domingom. Zadujo besedo o zadevi ima mornariški tajnik Daniels. Admiral Benson trdi, da bi bili troški tako veliki, da se ne izplača splaviti križarja, ki bi tudi ne bil več sposoben za mornarico.

Kapitan Beach je sporočil, da je dno križarja popolnoma razbito.

Washington, D. C., 6. oktobra. Mrs. Mary E. Swartz, bivša superintendentka šol v Elkhartu, Ind., so pogrešili nekako pred osmimi dnevi. S sabo je imela po izpovedi njenih sorodnikov do \$100 Zdjaj so je potegnili iz reke Potomac pri Mt. Vernonu. Pri nji niso našli centa.

Garden City, Kans., 6. oktobra. Tukaj so aretirali Fred. M. Giltnera, bogatega farmarja, in njegovo ženo, ki jo je še le pred kratkem poročil. Obtožena sta, da sta zastupila prvo ženo Hano M. Giltner.

Birmingham, Ala., 6. oktobra. Mack Murphee in Floyd Jacobs sta odšla v Decatur, Ala., da aretirata Roberta Tapscotta, ki je bil pred par leti obtožen, da se je pregrešil proti prohibicionističnim postavam. Ko sta vstopila v hišo, je oče beričem dejal, da je sin v bližnji sobi. Vstopila sta in videla, da se Tapscott bojuje s papirjem za lovenje muh. Pri vstopu beričev je hotel Tapscott skočiti skozi okno, pa je obtičal v tučatu papirjev, ki so se ga prijel kot prava čevljarska smola.

Lafayette, Ind., 6. oktobra. Okrožno sodišče je obsodilo 30letnega Charles Hathawayja in 20letnega Arnie Hollowayja na 2 do 14 let ječe, ker sta ukradla farmarju John Roadbusu osem in dvajset vreč pšenice in jo prodala v mlin.

Buhl, Minn., 6. oktobra. Fritz Kolander, ki je bil zaposlen pri rudniku Dean, je pri nakladanju premoga smrtno ponesrečil. Na Matter Gilletteju je pričela gorati obleka, polna smole, ko je hotel pogasiti ogenj pod kotlom za smolo, ki ga rabijo pri tlakovanju ulic. Rekl ga je predeleval.

Washington, D. C., 6. oktobra. Cato Sells, indijanski komisar, ki se je ravnokar vrnil iz Chicaga, kjer je nadzoroval prodajo goveje živine iz rezervacije Crow Indijancev v Montani, izjavlja, da bodo Indijanci kmalu postali največji živinorejci v Ameriki, velik faktor na trgu za volno in konj.

Druga čreda je bila prodana na trgu v Omahi. Za obe čredi so dobili Indijanci \$97.933.42.

Sandusky, O., 6. oktobra. — V tovarni Oastalia Portland Cement Co. se je dogodila pod sušilnico eksplozija plina. Albert Rosine je dobil hude okleline in prepeljali so ga v bolnišnico.

Drugi delavci so komaj ušli.

Cleveland, O., 6. oktobra. — J. L. Hildebrand, mesar na debelo, izjavlja, da so cene mesa tako poskočile, da prihaja na trg kozje meso in ga prebivalstvo konsumira v veliki množini.

Kozje meso je po 16c funt, in Hildebrand izjavlja, da je ravno tako okusno kot jagnjetina.

Mr. Hildebrand bi mogoče drugače govoril, če bi dan za dnem jedel kozje meso.

San Francisco, Cal., 6. oktobra. Oblasti so izdale posebno odredbo, da se ne zaneše sem kotere iz Daljnega vzhoka. Potniki iz medkrova na parniku "China" so se morali vsi podvreči bakteriološki preiskavi, parnik pa ostane dva dni v karanteni.

Seattle, Wash., 6. oktobra. — Parnik "Monticello" je v gosti megli nasedel pri Port Blakeleyju. Po deseturnem težkem delu, so ga spravili v klet. Parnik je bil na prvem potovanju iz Port Blakeleyja v Seattle. Vozil je počasi, taliko, da je gibal, ko je nasedel na klet, radi tega tudi ni hudo poškodovan.

St. Paul, Minn., 6. oktobra. — Zaposlena James J. Hilla, umrlega železniškega magnata bo znašala mogoče \$100.000.000.

Hill je lastoval veliko množino delne First National, Illinois Trust & Savings, Continental &

Commercial National in drugih velikih velikih bank v Chicagu. Sam obveznice je zapustil za \$53.000.000. Poleg je imel petdeset tisoč prednostnih delnic Great Northern železnice, delnice mnogih bank v New Yorku, St. Louisu, Minneapolisu in St. Paulu. V gotovini je zapustil \$4.449.348.

Če dapes umrjejo vsi sprevedniki, kurjači, strojniki in zavirači na Severozapadni železnici, katere predsednik je bil umrl železniški magnat, ne bodo zapustili niti četrtine tega premoženja.

Tak je po božji volji vsvarjeni družahni red.

Iz delavskega sveta.

(Nadaljevanje iz prve strani)

shodu potegnile stavkokaškega sprevednika in motornika iz neke kare. Takoj so pridrdrale policijske rezerve na avtomobilu in policaji so se z gorjačami, brzojavka jih imenuje "night sticks", vrgli na žene, med katerimi jih je bilo mnogo, ki so imele deteta v naročju. Policiji so udrihali kot obsedeni na desno in levo, in niso gledali po kom so padali udarci; po ženah, otrocih ali možkih. Zagnovali so ostali dobro oboroženi policaji in v triumfu so odgnali s sabo šest slabotnih žen in tri moške.

Po tem slavnem činu, katerega bi se sramoval vsak ruski kozak, so se policaji zmagovalno vrnili na policijsko postajo.

Kapitalistično časopisje, ki se tako rado zgraža nad vojnimi strahotami v Evropi, bi storilo mnogo boljše, če bi posvetilo par člankov policijski brutalnosti v Ameriki. Prav nič ne škodi, če se pomete pred lastnim pragom in se šele potem gre gledati k sosedu, če je kaj smeti.

Za zabavo in kratek čas.

Hud mraz.

Prigliha: — "Reš mrazo je to zimo, ali ne da se niti primerjati z mrazom pred tremi leti. Takrat je celo puhtela para iz parnih strojev zmrzovala in padala kot toča na tir."

Starisha: — "Ampak takrat vaeno ni bilo še tako mraz kot leta '88," ko je vsa elektrika v telefonskih zvezah zamrznila in ko se je zopet otajala, so vsi telefoni celih pet ur nepretrgoma govorili."

Pavliha: — "Najhuji zima, kar jih jaz pomnim, je bila pa leta '82," tisti teden pred božičem. Takrat je bilo tako mrazo, da so celo vsi policaji v mestu hitro hodili, nekteri so pa celo tekali sem terti, da jih ni zeblo. Kaj takega nisem videl ne prej ne pozneje v vsem mojem življenju."

Doktorska nevhaležnost.

"Doktorji to so vam nevhaležni ljudje" — reče neki dan Janke Gliva. "Jaz sem se mojemu doktorju najmanj desetkrat zahvalil, ker me je ozdravil vročinske bolezni. Pa mislite, da mu je to dovolj? Niti poslušati noče, ampak vedno me spominja nekih desetih dolarjev."

Da se nauči govoriti.

Sinek: "Oče, oče, našli smo eno dete na našem dvorišču!"
Oče: "Ali zna govoriti?"
Sinek: "Ne zna!"
Oče: "Tako! Potem ga pa moramo imeti toliko časa pri nas, da se nauči govoriti in nam pove čigavo da je."

Priporočam

svojo gostilno v obisk vsem Slovincem in Hrvatom v okolici Youngstown, O. Kadar potujete skozi mesto ali po opravku, se oglasite pri meni. Imam raznovrstne dobre pijače, sveže pivo, brinjevec, slivovec, visky, amotke itd.
Jožef Uigola, E. 397 Federal St. Youngstown, O.

ROBERT W. LAYER ARCHITECT

118 W. La Salle St., Chicago, ki je izdelal načrt za gl. urad S. N. P. J. se priporoča Slovincem za izdelovanje stavbinskih načrtov.

Tel. Franklin 6601

TEL. NA DOMU AUSTIN 25008

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik: John Vogrič, box 214, LaSalle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, b. 86, Girard, Kan.
II. Podpredsednik: Jožef Kuhelj, 9469 Ewing ave. S. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Telephone Lawndale 4635.

Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADEORNI ODESEK:

Jože Ambrožič, 351 box, Canonaburg, Pa.
Paul Berger, 741—1st St., La Salle, Ill.
F. S. Tauchar, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo.

POROTNI ODESEK:

Anton Hrašt, 811 95th Ave., New Duluth, Minn.
Anton Peterlin, 6307 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Jože Radišek, 679 box, Smithton, Pa.
Rudolf Pletaršek, 436 box, Bridgeville, Pa.
Albina Hočevar, 18 Beard ave., Detroit, Mich.

UREDNIK "PROSVETA"

Jože Zavertnik, 2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI IZDAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair ave., Cleveland, Ohio.
Vse denarne zadeve in stvari, ki se tičejo glavnega urada, se majo pošiljati na gl. tajnika.

Pritožbe glede nerednega poslovanja na predsednika nadzornega odbora Jože Ambrožiču.

Zadeve preprijljive vsebine predsedniku porotnega odbora, A. Hraštu.

Vse druge stvari, ki imajo stik s "Prosveto", izvemli spremembe naslovov uradnikov krajevnih društev pa "Prosveti", 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Kaj se je pripetilo z Ivanom Gubasom.

H. H. von Schick, slavnoznani naravni zdravnik in tovarnar Bolgarskega Krvnega Čaja, kateri je s stoinstotisoč bolnimi v stalni zvezi in dobiva od njih, katerim je Bolgarski Krni Čaj vrnil zdravje, cele kupe zahvalnih pisem.

Naš rojak Ivan Gubas, 550 Hudson Street, Trenton, N. J. pisal je sledeče:

"Pošljite mi še en zavoj Bolgarskega Krvnega Čaja, ker prvi zavoj tega čaja je zelo dobro učinkoval meni, zato se vam tudi srčno zahvaljujem."

SE PRIPOROČAMO!

Ako želite dobiti sveže meso, dobro in točno po potrebi, potem pridite k nam imamo dobro meso, cena je zmerna.

SKRABSKY BRO'S,
Hermine, Pa.

Važno naznanilo

Naznanjam rojakom in odjemalcem moj naslov. Obveščam jih tudi, da sem stopil v zvezo s The Wm. Sitter Co., Cleveland, Ohio, s tvrdko, ki je edina in prva slovenska zlatarska in urarska korporacija, inkorporirana po zakonih Zdrž. držav.

Meseca oktobra in novembra bomo obiskali naše rojake s velike zalogo trpežnih in zanesljivih ur in zlatino, jamčeno od tovara. Popravljam tudi ure in zlatino; sprejemam naročila za govoreče stroje in plošče. Sem zastopnik za list "Prosveto".

Se priporočam rojakom za njih naklonjenost v vseh ozirih.

MIHAEL KRAINZ, 6120 St. Clair Ave. CLEVELAND, O.

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100.000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.

Mi pošljimo denar vašim prijateljem v staro domovino po najnižjih cenah.

Plačujemo 4 odstotne obresti na bančne vloge.

Močna, Konzervativna in Napredna Institucija.

**Naročite se na dnevnik
"PROSVETA"**

Najboljši slovenski dnevnik v Zd. državah. List prinaša dnevne dobre, podušljive članki, novice iz starega kraja in Amerike, sploh vsega sveta, zanimive romane in sabavno štivo.

Naročnina stane za celo leto \$3.00, pol leta \$1.50 za Zd. države. Za naročnike izven Zd. držav, izvenmli Canade, stane za celo leto \$4.50, za pol leta \$2.25. Ravnotako stane za celo leto \$4.50 in pol leta \$2.25 v mestu Chicago in So. Chicago.

Imena, naslove in naročnino pošiljajte na sledeči naslov:
UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Vse pošilje denarne nakaznice — Money Order, bančne draft čke na naj naslovi na "Prosveto" S. N. P. J. Ne rabite osebnih imen!

Naši zastopniki so društveni tajniki.

Vse nadaljše pojasnila daje drage volje upravništvo "Prosvete".

EMILE ZOLA:

DENAR.

Fotografirani M—k.
(Nadaljevanje)

Viktor je pa izginil. Stvar je bila hitro razumljiva: Viktor je najbrže videl, da je Alice sama in jo je poklical, da mu prinese skodelico mleka. Deklica je seveda z veseljem ustregla petnajstletnemu dečku, kateri je bil že poraščen z dlako kakor dozorel mož. V njemu se je vzbudila dolgo časa pritažena zver in v divjem poželjenju po tistem veliki mesu in dolgem vratu je skočil v sami srajci, pograbil deklico in jo vrzel na posteljo kakor eno, posilil jo in oropal, na kar se je naglo oblekel in izginil. Toda v celi stvari je bilo še mnogo neresenih vprašanj. Kako je bilo mogoče, da ni nihče slišal niti najmanjšega šuma in vzdihaja? Kako se je mogel izvršiti grozni čin v desetih minutah? In končno, kako je mogel Viktor pobegniti brez vsakega sledu. Takoj so natančno preiskali vsak kot v celnem zavodu, toda o dečku ni bilo ne sluha ne duha. Vsekakor je moral bežati čez kopalno sobo, ki se odpira na hodnik in od tam je skočil skozi okno na streho, ki se vleče po vsej in krije stopnice do bulevarda. Ta vratolomni beg je brez dyoma združen z veliko nevarnostjo in skoraj nevrjeten za človeško bitje. Kako lahko bi deček padel pri skoku na streho in se ubil na kamnitih tleh! Alice so vzeli domov in zdaj leži v postelji ranjena, delirirajoča, jokajoča in pretresena v silni vročnici.

Karolina je poslušala knežinjo s tako grozo, da se ji je zdelo, da ji hoče kri zmrzniti v žilah. Naenkrat je vstala pred njenim očmi stara vizija: Sakard je napadel ubogo Rozalijo na stopnicah in ji uprl rok v trenotku, ko je bil spočet ta deček, ki je imel kot posledico zverženosti lice; in danes je Viktor po videzu svojega strašnega očeta napadel prvo deklico, katero je usoda zanesla v njegove kremplje.

Kakšna okrutnost! ... Uboga Alien, tako nežna in zadnja svojega rodu, ki je vedno prosila Boga, da bi ji dal sopraga, do katerega je opravljena vsaka dekle na svetu! ... Kako je mogla usoda prinesiti to ubogo stvarico v pesti nestvora, kateri je bil sad zločina? Zakaj — čemu? —

"Nikakor Vam ne morem očitati ničesar," je končala knežinja, "kajti bilo bi krivično, če bi Vam kdo natvezil tudi trohice odgovornosti. Resnica je le ta, da ste imeli hudodelec v tem varovanju! — Človek res ni nikoli varen. Tudi jaz imam težko vest, če pomislim, da sem imela pod svojo streho Univerzalno banko, ki se je zdaj razletela na kose in pokopala toliko žrtev v razvalinah. Da! — nikdar bi ne bila smela dovoliti, da je potekla v moji hiši zibel tega strašnega zločina. Ampak greh je bil storjen, hiša bo očistena — in mene ni več. ... Bog mi bo odpustil!"

In na njenem rmenem obrazu se je končno pojavil smeh — smeh zadoščenja, da je končana njena naloga in da zdaj lahko odide iz sveta kakor nevidna boginja.

Karolina je vzela njeno roko, jo stisnila in poljubila. Njena duševna muka je bila tako velika, da je le s težavo spravila iz sebe par besed.

"Oh, nikar me ne izvzemajte, madama! Tudi jaz sem kriva. Uboga, uboga Alice! ... Takoj jo moram videti! Naravnost k nji grem!"

Šla je in ostavila knežinjo Orvedovo samo s staro služabnico Zofijo, ki sta takoj začeli s pripravo na ta pot, kateri ju je imel ločiti po štiridesetih letih skupnega življenja.

V soboto, dva dni poprej, je sklenila grofica Bovilirjeva, da ostavi svojo hišo upnikom. Šest mesecev že ni plačala obresti in njen položaj je bil vedno bolj kritičen z naraščanjem raznih stroškov, ki so prihajali vsled neprestanih groženj s tožbami. Tedaj ji je svetoval odvetnik, da naj opusti vse in se preseli v manjše stanovanje, kjer naj živi v miru, a on da bo medtem skušal likvidirati dolgeve. Težko se je odločila. Najraje bi bila ostala in še naprej igrala visokorodno gospo brez stisk, dokler bi se bila podrla streha nad njo in dokler bi s njo izginil njen rod. Ali prisilila jo je nova nesreča. Njen sin Ferdinand, zadnji potomec slavne grofovske rodovine in mladenič brez koristi, ki ni nikoli opravljal kakakega dela in kateri je končno postal vojak v papeževi armadi, da se izogne lenobi in pohajkovanju, je umrl v Rimu. Fant je umrl — neslavne smrti vsled slabokrvnosti, ker ni mogel prenesti novega podnebja. Sinova smrt je pokopala v grofici vse njene želje in vse nade, ki jih je gojila leta in leta: sin se ne bo proslavil v bitki kakor so se proslavili njegovi predniki! ... In v štirindvajsetih urah se je premislila: hiša je razpadala in iz podrtin je vstajala vedno večja beda. Končno je bilo treba prodati starega konja in v hiši je ostala le še stara kuharica, ki je hodila na trg v umazanem in raztrganem predpasniku in kupila za dva solda masla in liter suhega fižola: grofica se je končno pokazala po ulici v enjastih obleki in v luknjastih čevljih. Beda je prišla čez noč in katastrofa je naposled pometla s ponosom, s katerim se je stara grofica dičila pol stoletja. Zatekla se je z Alice v hišo nekega starega trgovca s ponošeno obleko v ulici de la Tour-des-Dames, kateri je bil zelo pobožen človek in večkrat je dalj prenočišče duhovnikom. Tam sta odšla bivali v eni sami, veliki sobi v ozadju hiše. Soba je bila prava slika poveljane bede. Bila je pregrajena s tenko steno, ki je imela drsajoča vrata s tanko barve kakor stene v sobi. Za to steno sta postavili dve majhni postelji in kadar so bila vrata zaprta, je izgledal ostali del sobe kakor sprejemnica. To ju je nekoliko tolažilo.

Grofica ni bila še dve uri v svojem novem stanovanju, ko je nekdo potrkal na vrata. Alien je bila k sreči zunaj po opravkih. Bil je Busch s svojim odurnim, ploščatim obrazom, v mastnem fraku in z zmečkan, belo kravato, kateri je končno sklenil izrabiti staro afero glede obveznice v znesku deset tisoč frankov, ki jo je podpisal po-

kojni grof Bovilirje pri Leoniji Kron. Z enim samim ostrim pogledom po sobi je v hipu presodil grofičin položaj in malo ga je zaskrbelo; ni li čakal predolgo? Buh je razložil prestrašeni grofici vso stvar. Govoril je s povdankom kakor mož, ki pozna resnost stvari in ki hoče biti odkritostren. Podpis na obveznici je bil vsekakor sličen grofovi pisavi in povest je bila jasna: grof si je v svoji strasti zaželel mlade deklice in ko se je naveličal Leonije, jo je odpravil s kosom papirja. Busch ni tajil, da je zadeva po petnajstih letih zapadla pri sodišču in grofica ni prisiljena plačati, ali on je le zastopnik dekleta, ki zahteva svoje in je prepričan, da bo Leonija poskusila s tožbo. Ip. s tem povzročila velik škandal. Zato je najboljšje, da grofica zlepa poravnava stvar. Grofica, blede kot zid in zadeta v dno srca ob spominu na grozno preteklost svojega soproga, se je uprla nevarni zahtevi; rekla je Buschu, da ne veruje njegovi povesti, kajti, če je to res, zakaj ni prej nastopil, id je pojasnil, da je bila obveznica izgubljena in da jo je deklica našla še le pred kratkim na dnu svoje škrinje. Toda grofica je odmaalala z glavo in enostavno odklonila vsako poravnavo. Busch se je poslovil zelo uljudno, toda dejal je trdo, da se povrne v par dneh z Leonijo.

Prišel je podeljek z grozinim dogodkom v "Domu dela," ko so pripeljali Alice domov napol mrtvo in delirirajočo, in mati, ki je odlej ves čas slonela pri hčeri z objokanimi očmi, je pozabila na žida in njegovo okrutno povest. Alice je naposled zaspala in mati se je zgrudila na stol v nepopisnih mukah, ki ji hje trpela vsled nezaliskane hčereine nesreče, in tedaj so se zopet odprla vrata in stopil je Busch z Leonijo.

"Madama, tukaj je tožiteljica in zadeva mora biti zdaj poravnana."

Grofica se je ozrla po deklini in sree ji je hotelo poiti. Kakor blazna je gledala Leonijo, ki je bila oblečena v krilo kričečih barv in ki je imela žimi podobne, trde, erne lase, razkuštrane do obrvi in širok, kozav obraz. Vsa njena postava je pričala, da jo je desetletna prostitucija pošeno izmorgala. Na grofici je utripala vsaka žilica v poštenem ponosu, ko je pomislila, s kakimim nestvorom se je vlačil njen pokojni soprog, kateremu je bila že davno odpustila vse grehe. In posledica grehov? Moj Bog — to je rodila grofova propalost!

"Stvar mora biti končana," nadaljuje Busch. "Tožiteljica nima časa na razpolago, zato bi prosil, da se podvzajate, madama!"

"Nima časa?" odgovori grofica kakor v sanjah.

"Ona je zaposlena v ulici Feydeau in tam jo čakajo."

"V ulici Feydeau?"

"Da. Tožiteljica je v enem tamošnjih bordelov, razumete, madama!"

Grofica je razumela, da ima pred seboj prostitutko. Tresoših nog in rok je počasi lezla k vratom v stenski pregraji, ki niso bila dobro zaprta. Slišala je, da se je Alice premaknila pod odejo. Oh, da bi le spala — da ne bi ničesar videla niti slišala! ...

Buschu se je pa mudilo.

"Vidite, madama, jaz le zastopam to gospodično. Zato je prišla z menoj, da Vam sama razloži, kako je bilo. Govoril, Leonija!"

Deklini je v zadregi pogledala Buscha kakor tepena psica; ni povsem razumela vloge, katero je imela igrati po njegovem načrtu. Ali v hipu se je spomnila svote tisoč frankov, katero ji je obljubil žid in to jo je ojunalo. Busch je razgrnil obveznico s podpisom grofa Bovilirja in Leonija je prišla s hrupnim glasom, ki je obenem siril vonj po alkoholu.

"Da, to je čista listina, katero je podpisal gospod Karl v moji navzočnosti. Jaz sem hči kolonije Krona in gotovo ste ga poznali, madama. Gospod Karl se je vedno obelal za moje krilo in govoril grde reči. To mi je presedalo. Veste, kadar je človek mlad, se ne zmeni za take reči, zlasti če je mož že star. In tako je gospod Karl podpisal ta papir, ko me je nekega večera vzel seboj v konjski hlev."

Grofica se je zavrnila pokonci in razpela roki, kakor da je pribita na križ. Zdelo se ji je, da sliši vzdihovanje za stensko pregrado, kjer je ležala ranjena Alice. Nato je dvignila roko in dejala ostro:

"Molčite!"

Toda Leonija je hotela končati, kar je začela.

"Pošteno pa ni, recite, kar hočete, ako mož ne plača, kadar zapelje mlado deklico. Da, gospa, — Vaš Karl je bil tat! Tako pravijo vse ženske, ki sem jim povedala svojo povest. Končno Vas zagotavljam, da sem pošteno zaslužila ta denar! Moje delo je vredno plačilo."

"Tiho, tiho!" je vpila grofica in raztezala roki v silni togoti, kakor da bi hotela pograbititi in zadaviti nesramno deklinjo.

Leonija se je ustrašila in dvignila komolec, misleča, da jo hoče grofica udariti. Njena misel je bila instinktivna, ker je bila vajena udarcev. Nekaj trenutkov je vladala grobna tišina, katero je pa kmalu pretrgala zamolklo hropenje v ozadju.

"Kaj hočete?" je vprašala Bovilirjeva z mehkejšim glasom.

Tedaj se je pa oglasil Busch.

"Gospodična hoče biti naplačana, madama. In prav ima! Uboga deklica pravi, da je bil gospod grof zelo surov z njo. Jaz pravim temu navadna sleparija."

"Nikdar ne plačam takega dolga, čujete!"

"Dobro, madama. Potem greva naravnost v sodno palačo, kjer bom vložil tožbo. Obtožnica je že spisana in tukaj jo imam. Poglejte! V obtožnici so navedena vsa fakta, kar je tukaj povedala gospodična Leonija. Ali želite, da storim to?"

"Gospod! Vaša namera je zločinska zarota! Tega ne boste storili."

(Dalje sledi).

Josip Premk:

Tobijeve noči.

(Konec.)

Toda Terezinka se je branila in le s težavo jo je pregovoril stari Rakar, da je pustila delo in odšla v spalnico. Tam jo je nekaj časa stresal mraz, potem pa ji je zopet postalo vroče, da bi najraje vržila raz sebe svo obleko. Po dolgem času je zaspala in se prebudila, ko je solnce gledalo v sobo že z rdečimi večernimi žarki. Pogledala je začudeno krog sebe, nato pa je vstala nako in odšla v vežo, kjer je sedel na pragu stari Rakar in gledal doli proti vasi.

"Kaj si že na nogah!" je dejal potem, pa je vstal in dostavil moko: "Njega pa še ni, bogve kje se je zopet zamotil."

"Izidorja še ni?" je vprašala skrbno in se ozrla skozi odprta zadnja vrata na dvorišče, kakor da se ji zdi to neverjetno.

"Ne še," ji je pritrdil stari Rakar — "pa že pride; tja sedi na klop pred hišo, slaba si videti, odpočij si! Jaz pa stopim doli v vas k tvojemu očetu, da ga vprašam po neki kupčiji."

Terezinka je prišla in je stopila počasi čez prag, potem pa sedla na klop pred hišo in se zagledala doli na vas.

Tam čisto na kraju vasi je stala hiša njenih staršev, okna so se svetila v rdeči luči zahajajočega solnca in Terezinki se je zdelo, da jo vabijo k sebi. Počasi se je pričelo temniti in megle so postale temno rdeče. Luč, ki je trepetala v zraku, je bila polna zamolklo vijoličaste barve, dokler ni stembela in ugasnila v prve mračne sence, ki so se razgrnile čez dolino.

Stari Rakar se je vrnil in je bil videti čudno čemernega obraza. Terezinka je zapazila na njem to izpremembo, pa je molčala, ker se je bala izvesti kaj neprijetnega. Tudi nji ni bilo do pogovora, zakaj glava ji je bila še vedno silno težka in nogo so se ji zdele svinčene. In tako je odšla takoj po večerji v spalnico, toda zaspati ni mogla. Vsa najmanjši šum jo je vznemirila.

Proti polnoči je nekoliko zatienila oči, pa se ji zadelo naenkrat kakor da nekdo odpira vrata prav narhlo. Sklonila se je v postelji in je čakala, da vstopi, in tistokrat se je pojavil med vrati vesel in dober, kakrnega je težko pričakovati že tretjo noč. Nasmehnil se ji je in na to pristopil k njeni postelji z razprostrtimi rokami. Terezinka je plula sredi in blaženosti v raji kri k srcu, a ko se je sklonil k njej in jo privlekl k sebi, mu je ovila roki okrog vratu, kakor da ga ne izpusti nikoli več —

Takrat se je prebudila iz lepih sanj in je videla, da je v sobi sama. Preplašeno se je ozrla na sedno posteljo, ki je bila prazna; nato je skočila s postelje in hitela k oknu, toda nogo so ji skoro omagovali. Prijela se je za podoknik, nato pa je skušala odpreti okno, a roka se ji je tresla, da je le z največjim naporom premaknila zatikača.

Toda doli na vasi je bilo vse tiho in mirno, nikjer ni bilo sledu o njem, ki so ga tako željno iskale njene oči; samo hladen veter ji je pihljal v obraz, da so se ji svetle lasje usipali nizko na čelo. Ali dolgo ni mogla stati ob oknu, ker kolena sta se ji šibila, da se je naposled komaj priplazila nazaj do postelje.

Drugo jutro ni mogla iz postelje in ko je prišel stari Rakar, ga je pogledala z motnimi očmi, potem pa je izpregovorila nekaj čudnega, da se je ozrl po njej začudeno celo Izidor, ki je prišel domov šele proti jutru.

Stari Rakar se je ozrl nanj z osornim in temnim pogledom, nato pa je položil svojo suho roko na njeno razbeljeno čelo in je vzdihnil sočutno.

Drugi dan so jo odpeljali v bolnico.

V.

Listje na drevju je pričelo rumeneti in odpadati, dnevi so postajali pusti in dolgočasni, kajti nebo je bilo ovito od jutra do večera v jesenske megle. Malokdaj je posijalo solnce in še takrat ga Izidor navadno ni videl, ker je blodil skoro vsak dan po tisti samotni poti proti žagam, ali pa posedal na starih v smrekovem gozdu, sam s seboj ves nezadovoljen in razdvojen.

Domu je prihajal navadno po noči, ko je oče že spal, zjutraj pa je zopet odšel tako rano, da se mu ni bilo treba z nikomer razgovarjati. Sploh se je umikal vsaki družbi, edino na žagi je še izpre-

govoril s starim Bernardom kako besedo, ali tudi to malokdaj. Zabrčani so govorili o njem čudne stvari in tudi oče sam se je natihem bal, da mu naposled sin resnično zblazni, kajti njegov obraz se je zadnji čas tako čudno postal, da ga je bilo komaj spoznati. Oči so mu ležale v globokih jamah in lice mu je splahnelo, da ga je bila sama kost in koža.

"Nič več ne spada med nas! — Kakor tuje je —" je dejal oče marsikomu, a z Izidorjem je bilo ravno nasprotno.

Mnogokrat, ko se je vračal po noči domov, je obstal kakih petdeset korakov pred svojo bebo rojstno hišo in gledal na svojo dom; kakor da ga že ni videl bogve koliko časa. Stal je tam sredi noči in v duši mu je bilo budo, kadar koli je pomislil, koliko je trpela zaradi njega Terezinka, ki mu ni storila ničesar, a jo je mučil tako brezsrčno. Res, da je ni ljubil, kakor je želel ljubiti svojo ženo, ali spoznal je naposled tudi, da se je maščeval nad njo krivično. In to je bila vendar ona, ki jo je nekdanji tako ljubil ...

Samo enkrat je govoril o njej z očetom ki je hodil v trg skoro vsak drugi dan, in tedaj mu je povedal, da trpi na vročinski boleznin in se ne zave. On sam pa ni imel toliko poguma, da bi se napotil in stopil zopet pred njo. Pozneje ni povprašal o njej očeta nikoli več, ampak se ga je naravnost ogibal, da bi mu morda ne sponočil kakke žalostne vesti. Zaveš, da lahko postane vsak hip njen ubijalec, ga je pekla tako grozno, da je pozabil na vso jezo in vse maščevanje, ki ga je nosil prej v svojem srcu.

Kadar je pomislil, da ga morda pričakuje doma že vest o njeni smrti, bi bil odbežal najraje naravnost v trg in se prepričal na lastne oči — in če bi se zgodilo resnično, potem še naprej in nikoli več v ta kraj. Zato je prihajal po noči tiho in boječe kakor hudodelec in se je splazil v spalnico po prstih, potem pa zapahnil vrata, kakor da se boji takega obikovalca. In če je prižgal svečo, potem ni mogel odtegniti pogleda od njene postelje, ki je samevala poleg njegove prazne in nedotaknjene. Ali Izidor jo je odgnil, kakor da pride za njim vsak hip tudi njegova mlada žena, in tudi obrnil se je v tisto stran in gledal na belo zglavje, kjer je še pred kratkim počivala njena glavica.

Od početka se je sicer čutil tej svoji izpremembi in bilo mu je skoro neumljivo, kako da ne more nič več mirno misliti na svojo Heleno, a čim bolj se je zavedal svojega greha, tem silnejše je postajalo v njem hrepenenje, da bi se mogel popraviti to svojo krivico.

Čutil je bolj in bolj, da se je zmaščeval nad bitjem, ki mu je bilo najbolj udano, in ko je prišla noč brez spanja, se je izpremenila ta zavest v silno željo, da bi vsaj še enkrat počivala poleg njega in ga gledala s tistimi udanimi očmi, kakor takrat, ko so mu bile otrovane vse misli in vsa čustva s strupeno željo po maščevanju ...

Dolga se mu je zdelo noč, kajti prebudil se je vsake pol ure, in zjutraj je hodil po dvorišču, ko se je komaj zdanilo. Vedel je, da pojde oče, kakor vsako jutro, preko dvorišča v hlev, da pogleda k živini, ali tisto jutro se mu je zdelo, da ga dolgo ni. Stopil je zopet nazaj proti hiši, a med vrati sta se srečala in obstala drug pred drugim s takim obrazom, da je bilo težko razsoditi, kaj se godi v njunih sreh.

"Zgoden si!" je dejal naposled oče, ki je bil v nedeljski obleki. — "lahko bi še poležal, saj za tisto tvoje pohajanje po šumah in bogve kje še imaš časa dovolj ob bellem dnevu."

Izidor je gledal v tla in ni vedel, kaj bi mu odgovoril.

"Da, da! Tako živiš kakor da nisi sin poštenega očeta. Pa pojdi med tolovaže, ako se ti hoče, saj area itak nimam."

Izidorju se je zahotelo, da bi mu povedal vse in si tako olajšal svojo težko dušo, pa ni mogel najti niti ene prave besede, ki bi vsaj nekoliko razodela tisto veliko bol, ki jo je nosil v svojem srcu.

"Vi bi morda ravnali prav tako —"

"Kaj?" ga je prekinil oče osuplo. — "Čez dvajset let že počiva tvoja mati tam na pokopališču in še danes se mi toži po njej, ti pa si se komaj poročil in si ravnal z njo, da bi se je usmilil kamen!"

Izidor je vxtrepel, kakor da ga je zagrebil nekdo naravnost za srce, potem pa se je ozrl v očeta in izpregovoril zamolklo:

"Kaj je z njo?"

"Kaj je z njo!" je ponovil strogo. "Nesrečna bo vse življenje, kakor mi je dejala, ko si vzel tebe, ki si vse prej kakor nekdo. Domov pojde, nazaj k očetem, jaz pa naj živim to srečno."

"Kdaj pojde?" je povprašal dor in glas se mu je tresel.

"Še danes! Dopoldne naprej in jim jo pripeljem sam, kar sem jo sam poprej izprosil; pojdi potem in prodaj vse, kar hočeš!"

Takrat je pristopil Izidor k mu in ga prijel za roko.

"Pustite, oče, da grem k Terezinki. Njen mož sem in sem jo sam poprej izprosil; pojdi potem in prodaj vse, kar hočeš!"

"Kako to misliš?" se je vnel stari Rakar in samega denja odstopil par korakov.

"Tako mislim, da bo prav in bro!" mu je odvrnil in oče pazil, da mu je na ustnicah zadovoljen smeh.

In tisto popoldne so videli brčdani, kako je bežal skozi Rakarjev najlepši koleselj. Z oči je držal Izidor za povedo desnico pa je lahko privlekl Terezinko, ki je bila sicer še blede in slabotna, a vendar veselih oči, kakor da sije v njo dušo najlepši maj.

Iz življenja Toma Križaja.

Povest. Spisal Josip Hranec

(Nadaljevanje).

"E, prosim, da sedete. Gle, tako! Za navadne ljudi h katero vas ne prištevam, imam eno štirindvajset, veste, po n laže vriskajo, za ljudi srednje ste, to je takne, ki plačujejo dvajset kron direktnega davka mam ono po osemindvajset, da ne prevzamejo, a za veliko go de, kamer prištevam vas, imam po štrideset. Toda to je he!"

Cmaknil je z jezikom in se zal.

"Torej četrtnko tega," je ročil kancelist. "Kaj naj je vas!"

"E, golažek že mora biti, te te, da pogledam! Pri nas je fin lažek, prav takšen, vsako ned prav takšen kot ob volitvah, ne občinskih. Poizkusili bod gospod kancelist."

Obrnil se je ter izginil v Tomaž Križaj pa je gledal njim, majal z glavo ter se jal:

"Ves svet ima za norca, tak le človek!"

Kancelist se je zasmijal in nal s prsti po mizi. Bil je komaj trideset let star človek, teligentnega obraza, majhnih vahnih oči, visokega, bele glave. Njegove roke so bile majhne, ro ženske, s dolgimi, belimi, ro prozornimi prsti. Tudi v je bil bolj šibkega stasa in nje v kretnje bolj ženske nego ke. Tomaž Križaj ni bil vojak, kakor so navadno prej ro vsi kancelisti. Bil je izpre itelj v majhnem gorskem ter je tam prebil in prelat ro dobro in slabo, kar mora ti in prestati vsak vaški uli Po preteku enega leta je sp do ta stan ni za njegovo tr truplo, da se bo treba lotiti drugega. Ker je imel v mest moženo sestro, se je preselil k ter tam prakticiral eno leto sodišču. Napravil je potem po bni izpit, čakal in čakal, da se odpre, a tu je bil imenovan kancelista v Brinju, kamor je sedaj na potu.

In sedaj, ko je sedel tukaj kostonji, so mu hipoma splule misli nazaj v polupretkele do Zasanjal se je in stiščilo se na po onih časih, ko je še učitel tam pod goro. Hipoma se mu zadelo, da je bilo vse mnogo ke, nego je sedaj, se mu je videl kakor bi bil izgrešil pravo pot bi se nahajal sedaj sredi moč je, kjer se vdira njegova noga ne čuti pod seboj trdnih tal, stalo mu je tesno pri srcu, do videl pomladi okoli sebe, pa di, ki je nosila toliko upov in Mrklo je zrl njegovo oko v krasoto, se ni moglo nikakor veseliti v tem hipu.

Tedaj je pa zaslišal poleg ženski glas:

"Dobro dan, gospod! Kam položim?"

(Dalje prihodnji)